

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเสนอแนวปฏิบัติในการจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ ของกลุ่มโรงเรียนใน 24 เขต

2. ครูประจำการ ซึ่งทำการสอนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครใน 24 เขต

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแยกประเภท (stratified random sampling) โดยแยกกลุ่มผู้บริหารและครู ขนาดของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาตามที่ได้เสนอเกณฑ์ไว้ได้ประชากรดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (specific random samling) โดยสุ่มกระจายไปทุกเขตรวม 24 เขต ได้ตัวอย่างประชากรคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน 204 คน จากจำนวน 423 คน

2. ครูประจำการ ใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง โดยพิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970: 580-581) จำนวนครู 12,089 คน ได้จำนวนตัวอย่างประชากรครู 387 คน แยกสุ่มกระจายไปทุกเขตรวม 24 เขต

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 591 คน ดังรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนตัวอย่างประชากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามประเภท

กลุ่มตัวอย่างประชากร	จำนวนตัวอย่างประชากรใน 24 เขต (คน)
คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน	204
ครูประจำการ	387
รวม	591

สำหรับรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แสดงไว้ในภาคผนวก ข .

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันทั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประจำการ

การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา ความจำเป็นในการจัดการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา ที่ควรจัดในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ที่ควรปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร กิจกรรมที่ควรจัดในการจัดการนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. สัมภาษณ์ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เพื่อหาข้อมูลประกอบการสร้างแบบสอบถาม

3. นำข้อมูลที่ได้รับ เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 15 กิจกรรมที่เหมาะสมกับการจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครไปทดลองสร้างแบบสอบถาม โดยทุกกิจกรรมจะมีแบบสอบถาม ปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือแนะนำเพิ่มเติม จำนวน 10 ท่าน

4. อาศัยคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ ราชการ วุฒิ และตำแหน่ง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (check list)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น ได้ยึดถือกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ควรจัดในกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอันเป็นข้อค้นพบในการวิจัยของ นาง สุดสวาท พลานันท์กฤษกร จำนวน 15 กิจกรรมเป็นหลัก โดยมุ่งหาความคาดหวังในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 15 กิจกรรมดังกล่าวแล้ว ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (check list) โดยแบ่งเป็น 2 ความคิดเห็น คือในการปฏิบัติจริง กับความคาดหวัง ในการปฏิบัติจริงแบ่งความคิดเห็นเป็น 2 ความคิดเห็นคือ ทำ กับไม่ทำ ส่วนในความคาด-

หวังแบ่งความคิดเห็นเป็น 2 ความคิดเห็นคือ ควรทำ กับไม่ควรทำ แบบสอบถามตอนนี้มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรมด้วยกัน คือ

1. การประชุม
2. การประชุมปฏิบัติการ
3. การประชุมกลุ่มย่อย
4. การทดลองปฏิบัติการ
5. การทดสอบ
6. การอภิปราย
7. การบรรยาย
8. การสาธิต
9. การจัดนิทรรศการ
10. การสัมภาษณ์
11. การเยี่ยมชมเรียน
12. การสังเกต
13. การเขียนบทความทางวิชาการ
14. การจัดทัศนศึกษา
15. การพบปะ เพื่อสร้างความคุ้นเคย

ในทุกกิจกรรมจะมีคำถามปลายเปิดท้ายกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม หรือตัดทอน และปรับปรุงขั้นตอนต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ควรปฏิบัติในกิจกรรมนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรมดังกล่าวแล้ว ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (open-ended) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชา และความเหมาะสมในด้านค่าใช้จ่ายและความหมายจากนั้นได้นำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำไปทดลองใช้ (try out) เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ต่อไป

การทดลองใช้แบบสอบถาม

นำแบบสอบถามฉบับทดลองจำนวน 30 ฉบับไปทดลองใช้กับคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน จำนวน 10 ฉบับ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 ฉบับ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 30 ฉบับ (ร้อยละร้อย) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง

แบบสอบถามฉบับจริง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับทดลองมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 6 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานของกิจกรรมนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรมที่ควรจัดภายในกลุ่มโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ มีเนื้อหาแบ่งเป็น 15 กิจกรรมดังนี้

1. การประชุม	มีจำนวนขั้นตอน	9	ขั้นตอน
2. การประชุมปฏิบัติการ	มีจำนวนขั้นตอน	8	ขั้นตอน
3. การประชุมกลุ่มย่อย	มีจำนวนขั้นตอน	7	ขั้นตอน
4. การทดลองปฏิบัติการ	มีจำนวนขั้นตอน	6	ขั้นตอน
5. การทดสอบ	มีจำนวนขั้นตอน	5	ขั้นตอน
6. การอภิปราย	มีจำนวนขั้นตอน	4	ขั้นตอน
7. การบรรยาย	มีจำนวนขั้นตอน	6	ขั้นตอน
8. การสาธิต	มีจำนวนขั้นตอน	7	ขั้นตอน
9. การจัดนิทรรศการ	มีจำนวนขั้นตอน	6	ขั้นตอน
10. การสัมภาษณ์	มีจำนวนขั้นตอน	5	ขั้นตอน

11. การเยี่ยมชั้นเรียน	มีจำนวนขั้นตอน	6	ขั้นตอน
12. การสังเกต	มีจำนวนขั้นตอน	3	ขั้นตอน
13. การเขียนบทความทางวิชาการ	มีจำนวนขั้นตอน	5	ขั้นตอน
14. การจัดทัศนศึกษา	มีจำนวนขั้นตอน	7	ขั้นตอน
15. การพบปะ เพื่อสร้างความคุ้นเคย	มีจำนวนขั้นตอน	6	ขั้นตอน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ อันควรจัดในแต่ละกิจกรรม
นิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-
ended) ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นจำนวน 15 กิจกรรม

การส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้คือ

1. ผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์
ของผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน และครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอให้กลุ่มตัวอย่างประชากรส่งข้อมูลกลับไปยัง
เขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่รวม 24 เขต ซึ่งผู้วิจัยไปรับข้อมูลคืนจากเขตด้วยตนเอง และบางส่วน
ได้รับคืนกลับโดยทางไปรษณีย์

แบบสอบถามส่งไปทั้งหมด 591 ฉบับ ได้รับคืน 481 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.4
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 459 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.7 รายละเอียดของแบบสอบถาม
ฉบับสมบูรณ์จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน และเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำแนกตาม
กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ
คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน	204	169	82.8
ครูประจำการ	387	290	74.9
รวม	591	459	77.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ลงรหัสข้อมูลนำไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ แล้ววิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ที่สถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน โดยวิธีหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอนที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรมนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

1. หาค่าความถี่ (Frequency) ของขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมนิเทศการศึกษาทุกกิจกรรม
2. หาค่าร้อยละ (Percent) ของขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมนิเทศศึกษา ทั้งการปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง
3. นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจัดระเบียบความถี่ แล้วนำมาสรุปในรูปแบบความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4